ling ten aanzien van de feiten, slechts tot rechtscontrole kunnen leiden voor zover er sprake mocht zijn van misbruik, bij de uitoefening van discretionaire bevoegdheden gemaakt door degenen die aan de opstelling van zulke stukken hebben mede te werken.

In de gevoegde zaken 6 en 97/79

D. GRASSI, ambtenaar van het secretariaat-generaal van de Raad van de Europese Gemeenschappen, wonende te Tervuren, België, vertegenwoordigd door E. Lebrun, advocaat te Brussel, domicilie gekozen hebbende te Luxemburg bij de advocaat T. Biever, kantoor houdende aldaar 83, boulevard Grande-Duchesse-Charlotte,

verzoeker,

tegen

RAAD VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN, vertegenwoordigd door A. Sacchettini, adviseur van de juridische dienst van het secretariaat-generaal van de Raad, als gemachtigde, bijgestaan door J. Carbery, eveneens adviseur van genoemde dienst, domicilie gekozen hebbende te Luxemburg bij de heer van den Houten, directeur van de juridische dienst van de Europese Investeringsbank, 2, place de Metz,

verweerder,

betreffende nietigverklaring van verschillende beoordelingsrapporten, ten aanzien van verzoeker opgemaakt,

wijst

HET HOF VAN JUSTITIE (Tweede kamer),

samengesteld als volgt: A. Touffait, kamerpresident, P. Pescatore en O. Due, rechters,

advocaat-generaal: F. Capotorti
griffier: A. Van Houtte

het navolgende

ARREST

De feiten

De feiten, het procesverloop, alsmede de conclusiën, middelen en argumenten van partijen kunnen worden samengevat als volgt:

I — Overzicht van de feiten

De heer D. Grassi werd op 1 juli 1963 op de Italiaanse afdeling van de taalkundige dienst van het secretariaat-generaal van de Raad benoemd tot reviseur in de graad LA 4.

Krachtens artikel 43 van het Statuut van de ambtenaren en het besluit van de Raad van 18 oktober 1977 tot vaststelling van de algemene uitvoeringsbepalingen van dat artikel, is er inzake de bekwaamheid, de prestaties en het gedrag in de dienst van de heer Grassi gedurende het tijdvak van 1 november 1975 tot en met 31 oktober 1977, op 16 februari 1978 door de eerste beoordelaar een rapport opgemaakt, dat men de heer Grassi op 17 februari 1978 deed toekomen.

Op 21 februari 1978 heeft de heer Grassi overeenkomstig artikel 7, lid 1, van 's Raads besluit van 18 oktober 1977, opmerkingen naar aanleiding van het rapport gemaakt en om herziening verzocht.

Toen de eerste beoordelaar zijn rapport handhaafde, heeft de heer Grassi op 2 maart 1978 om herziening door een tweede beoordelaar verzocht als bedoeld in artikel 8, lid 2, van het besluit van 18 oktober 1977.

Het rapport van de tweede beoordelaar is op 15 maart 1978 opgemaakt. De heer Grassi heeft het op 21 maart ondertekend en overeenkomstig artikel 8, lid 5, van het besluit van 18 oktober 1977, zijn voornemen te kennen gegeven een klacht in te dienen als bedoeld in artikel 90 van het Statuut.

Bedoelde klacht is bij akte, gedagtekend 6 juni 1978, ingediend en op 9 juni 1978 op de administratie van het secretariaatgeneraal van de Raad ingeschreven. De klacht strekte tot gedeeltelijke nietigverklaring van het rapport van de tweede beoordelaar de dato 15 maart 1978, voor zover nodig tot gedeeltelijke nietigverklaring van het rapport van de eerste beoordelaar de dato 16 februari 1977 en tot het opmaken van een nieuw beoordelingsrapport. Verzoekers bezwaren golden de omschrijving der taken, de analytische beoordelingen van zijn bekwaamheid en prestaties in de dienst en de algemene beoordeling.

Op 14 juni 1978 deed de secretaris-generaal van de Raad de klacht van de heer Grassi overeenkomstig de artikelen 9, b) en 11 van het besluit van 18 oktober 1977 toekomen aan de „beperkte groep" van het beoordelingscomité. De „beperkte groep" bracht zijn advies uit op 13 juli 1978 en op 17 juli 1978 werd de heer Grassi ervan in kennis gesteld. Volgens dat advies liet de beoordeling waartoe men ten aanzien van de heer Grassi was gekomen, te wensen over.

De tweede beoordelaar heeft op 28 juli 1978, gelet op de opmerkingen van de beperkte groep van het beoordelingscomité, een gewijzigd rapport uitgebracht.

De secretaris-generaal van de Raad deed het op 5 september 1978 aan de heer Grassi toekomen, hem erop wijzende dat het hem, indien hij er zich niet mee mocht kunnen verenigen, vrijstond een nieuwe klacht in te dienen.

Op 18 september 1978 deed de heer Grassi de secretaris-generaal weten dat hij noch het gewijzigd rapport van de tweede beoordelaar kon aanvaarden, noch een nieuwe klacht kon indienen; zijns inziens diende artikel 11, lid 4 van het besluit van 18 oktober 1977 te worden toegepast, luidende als volgt:

Volgens het door de beperkte groep uitgebrachte advies besluit het tot aanstelling bevoegde gezag:

a) hetzij de zaak voor te leggen aan het beoordelingscomité; de procedure wordt dan voortgezet overeenkomstig artikel 10, punten 2 tot en met 6;

b) hetzij de zaak niet voor te leggen aan het beoordelingscomité; in dit geval wordt dit besluit aan de beoordeelde ambtenaar meegedeeld en wordt het overeenkomstig artikel 8, lid 4, door de tweede beoordelaar opgestelde rapport toegezonden aan de beoordeelde ambtenaar en wordt dit definitief waardoor de klachtprocedure wordt afgesloten.

Op 24 oktober 1978 heeft de secretaris-generaal de heer Grassi geantwoord dat hij, ofschoon niet de mening van de heer Grassi delende dat het rapport van de tweede beoordelaar slechts kan worden gewijzigd nadat het is voorgelegd aan het beoordelingscomité en dit comité advies heeft uitgebracht, had besloten de klacht op grondslag van het ongewijzigde eerste rapport aan dat comité voor te leggen.

Op 28 november 1978 gaf de beperkte groep van het beoordelingscomité als zijn mening te kennen dat het geval-Grassi aan het beoordelingscomité moest worden voorgelegd. Toen hij de heer Grassi op 4 december 1978 een afschrift van het advies van de beperkte groep deed toekomen, heeft de secretaris-generaal hem er dan ook van in kennis gesteld dat hij had besloten de klacht aan het beoordelingscomité voor te leggen.

Op grond van zijn opvatting dat het door de tweede beoordelaar gewijzigde rapport was ingetrokken en dat er, toen er na de indiening van zijn klacht vier maanden waren verstreken, ten aanzien van die klacht een stilzwijgende afwijzende beschikking was genomen, heeft de heer Grassi zich toen op 5 januari 1979 tot het Hof van Justitie gewend met een onder nr. 6/79 ingeschreven beroepschrift.

Het beoordelingscomité dat van de 6 juni 1978 gedagtekende klacht van de heer Grassi had kennis te nemen, bracht op 15 februari 1979 advies uit. Het stelt daarin vast dat het er niet in ernst voor kan worden gehouden dat de heer Grassi door de omschrijving der door hem verrichte taken, zoals die in de aangevochten beoordelingsrapporten te vinden zijn, wordt bezwaard, doch dat er met betrekking tot zijn bekwaamheid en zijn gedrag in de dienst alsook met betrekking tot de algemene beoordeling bepaalde wijzigingen schenen te moeten worden aangebracht.

De tweede beoordelaar heeft zijn rapport op 2 maart 1979 gewijzigd en, overeenkomstig artikel 10, lid 4, van het besluit van de Raad van 18 oktober 1977, een definitief rapport opgesteld, waarin hij „het advies van het beoordelingscomité volgt, voor zover hij het daarmede eens is". Het door de secretaris-generaal van de Raad in zijn hoedanigheid van tot aanstelling bevoegd gezag bekrachtigde rapport werd de heer Grassi op 20 maart 1979 toegezonden.

De heer Grassi heeft, zich alle rechten voorbehoudende, het rapport op 29 juni 1979 mede ondertekend. Op 20 juni 1979 heeft hij naar aanleiding van dat rapport een nieuw beroepschrift ingediend, dat onder nr. 97/79 is ingeschreven.

II — Schriftelijke behandeling

In de bij request van 5 januari 1979 bij het Hof aanhangig gemaakte zaak 6/79 heeft de procedure, in aanmerking genomen de verlenging der termijnen ter overlegging van bepaalde memories, een normaal verloop gehad.

In de bij beroepschrift van 20 juni 1979 aanhangig gemaakte zaak 97/79 heeft de Raad, verweerder, overeenkomstig artikel 91, lid 1, van het Reglement voor de procesvoering het Hof bij op 23 juli 1979 separaat ingediende akte verzocht zich, zonder tot behandeling van de zaak ten principale over te gaan, over de ontvankelijkheid van het beroep uit te spreken, en wel het niet-ontvankelijk te verklaren. Verzoeker in het hoofdgeding heeft, naar aanleiding van de door de Raad opgeworpen exceptie, bij op 19 september 1979 ingediende akte opmerkingen gemaakt. Bij beschikking van 16 oktober 1979 heeft het Hof (Tweede kamer) besloten de behandeling van de exceptie met die van de hoofdzaak te voegen en de uitspraak inzake de kosten aan te houden.

Bij beschikking van 16 november 1979 heeft het Hof (Tweede kamer) op verzoek van verzoeker en ondanks de tegenwerping van de Raad dat beide zaken niet als verknocht zijn te beschouwen, de zaken 6/79 en 97/79 krachtens artikel 43 van het Reglement voor de procesvoering voor de schriftelijke en mondelinge behandeling en ter gelijktijdige berechting bij het eindarrest gevoegd en de uitspraak inzake de kosten aangehouden.

De schriftelijke procedure in de zaak 97/79 heeft vervolgens een normaal verloop gehad.

Het Hof (Tweede kamer) heeft, op rapport van de rechter-rapporteur en de advocaat-generaal gehoord, besloten zonder instructie tot de mondelinge behandeling over te gaan. Het heeft evenwel enerzijds verzoeker verzocht zijn conclusies nader uit te werken en nauwkeurig aan te geven welke gedeelten van het omstreden beoordelingsrapport hij wenst te zien nietigverklaard en anderzijds de Raad uitgenodigd nadere gegevens te verstrekken betreffende het statuut en de bevoegdheden van het beoordelingscomité en de volledige tekst van de bij de beoordeling te gebruiken gids over te leggen. Partijen hebben hieraan tijdig gevolg gegeven.

III — Conclusies van partijen

Verzoeker concludeert, naar de laatste stand zijner ten verzoeke van het Hof uitgewerkte conclusiën, dat het den Hove behage:

a) de beroepen ontvankelijk te verklaren;

b) te verklaren voor recht dat het beoordelingsrapport van de tweede beoordelaar de dato 2 maart 1979 betreffende het tijdvak 1 november 1975 — 31 oktober 1977, waartegen het beroep 97/79 gericht is, impliceert dat het beoordelingsrapport van de tweede beoordelaar de dato 15 maart 1978 betreffende hetzelfde tijdvak, waartegen het beroep 6/79 gericht is, is ingetrokken;

c) mitsdien: te verstaan dat het beroep 6/79 hangende het geding zonder voorwerp is geraakt en verweerder in de op dat beroep gevallen kosten te verwijzen;

d) bepaalde vermeldingen of beoordelingen betreffende de omschrijving van de hoofdtaken en het gedrag in de dienst van de verzoeker, alsook bepaalde in het beoordelingsrapport van de tweede beoordelaar de dato 2 maart 1979 voorkomende slotopmerkingen nietig te verklaren;

e) voor zover nodig, bepaalde vermeldingen of beoordelingen, voorkomende in het beoordelingsrapport van de eerste beoordelaar de dato 16 februari 1978, nietig te verklaren;

f) te verstaan dat in de nietigverklaring van een en ander de nietigverklaring besloten ligt van de beslissing op verzoekers klacht de dato 6 juni 1979;

g) verweerder in de op het beroep 97/79 gevallen kosten te verwijzen.

De *Raad* concludeert dat het den Hove behage:

— *in de zaak 6/79*

a) primair: het beroep niet-ontvankelijk te verklaren;

b) subsidiair: te verstaan dat op het beroep geen recht behoeft te worden gedaan;

c) in elk van beide gevallen: verzoeker in de kosten te verwijzen;

— *in de zaak 97/79*

a) zich vooraf over de ontvankelijkheid van het beroep uit te spreken;

b) bijaldien het beroep ontvankelijk mocht worden verklaard: de primaire en subsidiaire vordering van de verzoeker ongegrond te verklaren;

c) verzoeker in de kosten te verwijzen, voor zover die niet krachtens de artikelen 70 en 95, paragraaf 2, van het Reglement voor de procesvoering ten laste van verweerder komen.

IV — Middelen en argumenten, door partijen tijdens de schriftelijke behandeling voorgedragen

A — De ontvankelijkheid

Het beroep 6/79

De *Raad* is van mening dat het beroep, indien al ingesteld binnen de termijnen in het statuut van de ambtenaren voorzien, nochtans niet-ontvankelijk is, getoetst aan de voorwaarden gesteld in de artikelen 9 e.v. van het besluit van de Raad van 18 oktober 1977.

a) Volgens artikel 12 van het besluit kan er alleen tegen het definitieve beoordelingsrapport beroep bij het Hof van Justitie worden ingesteld. Maar tegen het rapport van de tweede beoordelaar, gedagtekend 15 maart 1978, is door verzoeker op 6 juli 1978 een klacht ingediend ex artikel 90 van het Statuut, die vervolgens krachtens de artikelen 9 b) en 11 van het besluit van 18 oktober 1977 aan het beoordelingscomité is voorgelegd. Dat comité heeft zijn advies uitgebracht nadat het beroep was ingesteld; op dat ogenblik was er dus ten aanzien van verzoeker nog geen definitief beoordelingsrapport uitgebracht.

b) De procedure, voorzien in het besluit van 18 oktober 1977, is duidelijk bedoeld om voor tegenspraak, waartoe het opmaken van de beoordelingsrapporten zouden kunnen leiden, binnen de instelling een regeling te vinden; dat die procedure eerst geheel moet zijn gevolgd, vindt derhalve zijn rechtvaardiging zowel in de behoefte de contentieuse beroepsweg te verlichten als in overwegingen, verband houdende met de gedachte dat ambtenaren zich jegens hun overheid loyaal hebben te gedragen.

c) Ontegenzeggelijk liep er, toen verzoeker zijn request indiende, een administratieve voorprocedure, zoals die volgens 's Hofs jurisprudentie de administratie in staat moet stellen desbetreffende requesten binnen de instelling af te doen en zo mogelijkerwijs een rechtsgeding te voorkomen. Zou moeten worden

aangenomen dat er rechtsgeldig een beroep in rechte kan worden ingesteld voordat de voorprocedure is afgelopen, dan zou dat betekenen dat twee instanties waarvan de een tot rechtspraak en de andere tot administratieve beslissingen geroepen is, terzelfder tijd van hetzelfde geschil hebben kennis te nemen; en juist een dergelijke prallellie heeft het Hof met zijn uitspraken willen voorkomen.

d) De procedure, voorzien in het besluit van 18 oktober 1977, is correct toegepast. Juist om alle mogelijkheden welke de procedure voor het beoordelingscomité biedt, te benutten voordat de zaak aan het Hof zou worden voorgelegd, heeft het tot aanstelling bevoegde gezag besloten de zaak aan dat comité voor te leggen nà ommekomst van de termijn van 4 maanden, voorzien in artikel 90 van het Statuut.

e) Juridisch ontstaat er in geval van een niet-voltooide interne klachtprocedure een situatie waarin de vraag rijst of verzoeker er voorshands wel belang bij heeft door de rechter een jegens hem begaan verzuim te doen vaststellen. In een processuele situatie als de onderhavige ontbreekt het procesbelang: toen hij zijn beroepschrift indiende, had verzoeker rechtens geen werkelijk en welbepaald belang bij een uitspraak van het Hof in zijn geschil met het tot aanstelling bevoegd gezag van zijn instelling.

f) Met betrekking tot het „novum", bestaande in het feit dat men verzoeker op 20 maart 1979 het verbeterd beoordelingsrapport van de tweede beoordelaar de dato 2 maart deed toekomen, dient te worden vastgesteld dat men in zoverre niet te maken heeft met een handeling waarbij het eerste beoordelingsrapport wordt bevestigd en dat het stilzwijgend, maar noodzakelijkerwijze, inhoudt dat het eerste beoordelingsrapport van de tweede beoordelaar de dato 15 maart 1978 is ingetrokken.

De conclusies met betrekking tot de uitspraak inzake de proceskosten welke verzoeker aan deze vaststelling verbindt, kunnen evenwel niet worden aanvaard: een stilzwijgende intrekking van het eerste rapport was geen gevolg van hat beroep, door verzoeker tegen de thans ingetrokken handeling ingesteld, maar van het feit dat het tot aanstelling bevoegd gezag een nieuwe, andersluidende beslissing, zij het met betrekking tot hetzelfde onderwerp, heeft genomen.

Er doet zich een situatie voor waarin er voor het Hof geen termen aanwezig zijn zich uit te spreken; in zulk een geval kan het Hof volgens artikel 69, paragraaf 5, van het Reglement voor de procesvoering, de liquidatie der proceskosten vrijelijk regelen. Een erkentenis van de zijde van verzoeker dat zijn beroep zonder voorwerp was geraakt, had logischerwijze dienen mede te brengen dat hij zijn eis liet varen; deze vaststelling brengt mede dat verzoeker in de kosten moet worden veroordeeld.

Verzoeker is van mening dat de door de Raad opgeworpen exceptie van niet-ontvankelijkheid kennelijk niet gegrond is.

a) Het besluit van de Raad van 18 oktober 1977 tot vaststelling van de algemene uitvoeringsbepalingen van artikel 43 van het Statuut van de ambtenaren, zoals dat overeenkomstig artikel 110 van het Statuut is vastgesteld, is een besluit waarin uitvoering wordt gegeven aan een verordening, waarvan rechtsgeldig niet kan worden afgeweken.

De voorwaarden waaronder er door een ambtenaar beroep bij het Hof kan worden ingesteld, zijn vastgelegd in de artikelen 90 en 91 van het Statuut en nergens anders. Waar die voorwaarden in casu, naar door de Raad niet wordt weersproken, zijn geëerbiedigd, is het beroep ontvankelijk.

b) Subsidiair zij vastgesteld dat de procedure, voorzien in het besluit van 18 oktober 1977, niet correct werd toegepast: toen het tot aanstelling bevoegd gezag van de Raad verzoeker op 5 september 1978 het verbeterd rapport van de tweede beoordelaar deed toekomen zonder het beoordelingscomité erin te kennen, heeft het overeenkomstig artikel 11, lid 4, b) van het besluit van 18 oktober 1977 het beoordelingsrapport als definitief aanvaard.

c) De argumenten, door de Raad voorgedragen teneinde verzoekers procesbelang te betwisten, komen er op neer dat de beroepstermijnen anders dan het Hof in zijn vaste jurisprudentie heeft uitgemaakt, niet van openbare orde zouden zijn, zodat partijen ze desgewenst zouden kunnen verlengen.

d) In het rapport van de tweede beoordelaar de dato 2 maart 1979 wordt het beoordelingsrapport van 15 maart 1978 op bepaalde punten gewijzigd; het is noch materieel noch formeel als een bekrachtiging te beschouwen.

Men analyseert de situatie, door dit novum rechtens geschapen, het best wanneer men het ervoor houdt dat het nieuwe beoordelingsrapport van de tweede beoordelaar stilzwijgend, maar noodzakelijkerwijze medebrengt dat het eerste rapport van de tweede beoordelaar is ingetrokken.

Het „ab initio" ontvankelijke beroep is hangende het geding door toedoen van verweerder zonder voorwerp geraakt; verweerder dient dan ook in de kosten te worden verwezen.

Het beroep 97/79

De *Raad* acht het beroep, getoetst aan artikel 91 van het Statuut van de ambtenaren én aan het besluit van 18 oktober 1977, niet-ontvankelijk.

a) Tegen het definitieve beoordelingsrapport de dato 2 maart 1979 heeft verzoeker in het geheel geen klacht ingediend. Maar volgens artikel 91, lid 2, van het Statuut van de ambtenaren is een beroep alleen ontvankelijk wanneer er bij het tot aanstelling bevoegd gezag tevoren een klacht als bedoeld in artikel 90, lid 2, is ingediend tegen de bezwarende handeling welke in het beroepschrift wordt aangevochten.

b) Verzoeker heeft geen andere klacht ingediend dan die van 6 juni 1978; die klacht kan het onderhavig beroep niet-ontvankelijk maken.

Allereerst is het beroepschrift kennelijk te laat ingediend, te weten na ommekomst van de termijn van drie maanden welke bij het verstrijken van de antwoordtermijn van artikel 91, lid 3, van het Statuut is ingegaan.

Voorts zou het stellen van de voorwaarde dat er eerst een klacht moet zijn ingediend, geen enkele zin hebben, indien men in beroep zou kunnen komen tegen een andere bezwarende handeling dan die in het klaagschrift genoemd; de hierbedoelde klacht was evenwel gericht tegen het beoordelingsrapport van 15 maart 1978 en heeft tot de stilzwijgende afwijzende beslissing van 9 oktober 1978 geleid; in het beroep gaat het evenwel met name om het definitieve beoordelingsrapport van 2 maart 1979.

In ieder geval behoort er aan een beroep in rechte een klacht tegen een bezwarende handeling vooraf te gaan; verzoeker beschouwt evenwel zelf het beoordelingsrapport van 15 maart 1978 als ingetrokken.

In die omstandigheden kan het beroep slechts ontvankelijk worden geacht wanneer er een nieuwe klacht mocht zijn ingediend, die uitdrukkelijk of stilzwijgend werd afgewezen.

Verre van „klacht op klacht" te betekenen, is de indiening van een klaagschrift

in de gegeven bijzondere omstandigheden een formele voorwaarde, waarvan de mogelijkheid zich tot het Hof te wenden afhankelijk is gesteld.

c) In de zinsnede („waardoor de klachtprocedure wordt afgesloten"), die de secretaris-generaal van de Raad in zijn nota van 20 maart 1979 bezigt, worden alleen maar de bewoordingen van artikel 11, lid 4, van het besluit van de Raad van 18 oktober 1977 overgenomen. De geadresseerde had dienen na te gaan of de materiële en formele voorwaarden, waarvan het Statuut de mogelijkheid in beroep te komen afhankelijk stelt, wel waren vervuld.

In geding is in casu dat, alvorens de zaak in rechte aanhangig werd gemaakt, niet de door het Statuut verlangde klacht is ingediend.

d) In het tweede beoordelingsrapport van de tweede beoordelaar de dato 2 maart 1979 wordt het eerste rapport niet zonder meer bekrachtigd; het is wel degelijk een nieuw rapport.

Dat nieuwe rapport heeft er niet toe geleid dat verzoekers klacht ten dele expliciet werd verworpen, waardoor de beroepstermijn opnieuw zou zijn gaan lopen. Volgens artikel 91, lid 3, laatste streepje en laatste volzin, van het Statuut kan er slechts een nieuwe beroepstermijn gaan lopen wanneer er na het stilzwijgende besluit tot afwijzing doch binnen de termijn voor het instellen van beroep, een besluit is afgekomen waarbij de klacht uitdrukkelijk wordt afgewezen.

Het beoordelingsrapport van 2 maart 1979 is dus een besluit waardoor betrokkene zich in de zin van artikel 90, lid 2, van het Statuut bezwaard achtte, hetgeen betekent dat er een klacht had moeten zijn ingediend alvorens de zaak bij het Hof aanhangig werd gemaakt.

e) De verwijzingsbeschikking van het Hof (Tweede kamer) de dato 16 november 1979 mag niet buiten zijn context ter sprake worden gebracht, om er consequenties aan te verbinden waaromtrent het Hof zich de uitspraak heeft voorbehouden.

f) In zijn argumenten betreffende de ontvankelijkheid der beide zaken komt de Raad niet met zichzelf in tegenspraak. Uit de gang van zaken na de indiening van het tweede beroepschrift blijkt ten volle de juistheid van het standpunt van de Raad.

Zo goed als het eerste, heeft verzoeker ook het tweede beroepschrift te vroeg ingediend, immers zonder het verloop van de precontentieuse procedure af te wachten. Van tardiviteit werd slechts gesproken ten betoge dat de klacht van 6 juni 1978 niet als het tevoren voorleggen van de zaak aan het tot aanstelling bevoegd gezag kan worden beschouwd.

g) De klachtprocedure, zoals die in het Statuut juncto 's Raads besluit van 18 oktober 1977 besloten ligt, is, het zij toegegeven, ingewikkeld. De enige redelijke uitlegging van de voorschriften van het besluit van 18 oktober 1977 is die welke het primaat van de statutaire regelingen handhaaft; verzoekers beduchtheid voor een verlenging van de procedure is derhalve ongegrond.

Het schijnt zinloos in dit geding te komen aandragen met arresten die op andere situaties betrekking hadden en welker rechtsoverwegingen niet naar de onderhavige zaak kunnen worden getransponeerd.

Billijkheidsargumenten vermogen verzoekers verzuim de statutaire beroepsvoorschriften te eerbiedigen, niet te rechtvaardigen.

h) Het beroep is ook niet-ontvankelijk, voor zover het ertoe strekt het beoordelingsrapport van de eerste beoordelaar de dato 16 februari en de op de klacht van 6 juni 1978 gegeven beslissing, voor zover nodig, nietig verklaard te krijgen.

Verzoeker acht de excepties van niet-ontvankelijkheid die door de Raad zijn opgeworpen, niet gegrond.

a) In zijn nota van 20 maart 1979 heeft de secretaris-generaal van de Raad verzoeker doen weten dat zij het hem toegezonden beoordelingsrapport de dato 2 maart bekrachtigde, „waardoor de klachtprocedure wordt afgesloten". Verzoeker had dus geen klacht meer in te dienen; hij had beroep in te stellen. In ieder geval zou het in strijd zijn met de billijkheid, met het rechtszekerheidsbeginsel en met het beginsel dat het gewettigd vertrouwen bescherming verdient, verzoeker na te houden de voor de hand liggende procedure — rechtstreeks beroep zonder nieuwe klacht — te hebben gevolgd, waar het het tot aanstelling bevoegd gezag zelf de aangevochten handeling als de afsluiting van de klachtprocedure beschouwde.

b) Uit de artikelen 10, 11 en 12 van 's Raads besluit van 18 oktober 1977 blijkt dat het in rechte aan te vechten definitieve beoordelingsrapport het rapport is dat de klachtprocedure afsluit. Per definitie was de in artikel 91, lid 2, eerste streepje, van het Statuut gestelde voorwaarde vervuld, zodat het beroep in rechte zonder nieuwe klacht kon en moest worden ingesteld. Het indienen van „klacht op klacht" zou natuurlijk geen zin hebben.

c) De uiterste logica van 's Raads standpunt zou zijn dat er tegen een beoordelingsrapport nimmer beroep in rechte kan worden ingesteld dan wel alleen nadat er in de precontentieuse fase met de nodige hervattingen vele jaren zou zijn geprocedeerd. Maar volgens 's Hofs jurisprudentie gaat het om proces-economische redenen, die zowel voor de administratieve procedure als voor het rechtsgeding gelden, niet aan artikel 91, lid 2, van het Statuut zo letterlijk te interpreteren dat de procedure zonder enig praktisch nut steeds maar wordt verlengd.

d) Tegen het argument volgens hetwelk verzoekers klacht van 6 juni 1978 tegen een andere handeling gericht was dan het besluit dat in het beroep wordt aangevochten, dient te worden ingebracht dat het gaat om handelingen die hetzelfde onderwerp betroffen, te weten de beoordeling van verzoeker over het tijdvak 1 november 1975 — 31 oktober 1977, terwijl het tweede beoordelingsrapport van de tweede beoordelaar door de Raad zelf als de afsluiting van de klachtprocedure wordt voorgesteld.

e) In zijn beschikking van 16 november 1979 had het Hof (Tweede kamer) aan de voeging van zaken 6/79 en 97/79 de navolgende overweging ten grondslag gelegd:

De beide beroepen betreffen één en hetzelfde beoordelingsrapport, door dezelfde beoordelaars voor hetzelfde tijdvak ten aanzien van dezelfde ambtenaar opgemaakt. De wijzigingen, in bepaalde formuleringen van de eerste versie aangebracht, gaan niet zover dat de identiteit van het rapport erdoor wordt aangetast.

Die vaststelling houdt in dat het beroep inderdaad niet door een nieuwe klacht behoefde te worden voorafgegaan, aangezien de beoordelingsrapporten van 15 maart 1978 en 2 maart 1979 in werkelijkheid twee versies van één en hetzelfde beoordelingsrapport zijn.

f) Het beoordelingsrapport van 2 maart 1979 is inderdaad niet een handeling waarbij het beoordelingsrapport van 15 maart 1978 wordt bevestigd. Die vaststelling houdt evenwel geenszins in dat er een nieuwe klacht moest worden ingediend. Een andersluidende beslissing zou erop neerkomen dat wanneer een klacht slechts gedeeltelijk wordt verworpen, in welk geval het antwoord niet is te beschouwen als een handeling waarbij het „beklaagde" besluit wordt bevestigd, het instellen van beroep bij het Hof slechts mogelijk is nadat er opnieuw is geklaagd; die conclusie zou ten duidelijkste in strijd komen met woord en geest van artikel 91, lid 2, tweede streepje, van het Statuut.

g) De grief dat de klacht van 6 juni 1978 te laat werd ingediend, kan niet worden aanvaard.

Word erkend dat er niet opnieuw behoefde te worden geklaagd, dan dient te worden vastgesteld dat het beroep, overeenkomstig artikel 91, lid 3, van het Statuut, is ingediend binnen drie maanden na kennisgeving van de handeling die door de Raad zelf wordt voorgesteld als de afsluiting van de klachtprocedure, i.e. als het antwoord op de klacht van 6 juni 1978.

h) 's Raads posita zijn niet alleen, op zichzelf beschouwd, onjuist, doch ook, onderling tegenstrijdig. Met name zijn de argumenten, tegen de ontvankelijkheid van het — beweerdelijk te vroeg ingestelde — beroep 6/79 en die tegen de ontvankelijkheid van het — beweerdelijk te laat ingestelde — beroep 97/79, niet met elkander te rijmen.

i) Zeer subsidiair, namelijk voor het uitgesloten te achten geval dat er volgens het Hof in beginsel een klacht had moeten zijn ingediend, spreekt verzoeker als zijn opvatting uit dat het beroep niettemin ontvankelijk moet worden verklaard, gezien de inhoud van de nota van de secretaris-generaal van de Raad de dato 20 maart 1979 en gelet op de moeilijkheden, voor verzoeker verbonden aan een vaststelling van de te volgen procedure en in aanmerking genomen de ingewikkeldheid der zaak en de feitelijke interferenties tussen de artikelen 90 en 91 van het Statuut en 's Raads besluit van 18 oktober 1977.

B — Ten principale

Verzoeker maakt bezwaar tegen een vermelding, voorkomende in de omschrijving van de taken, door hem voornamelijk verricht, tegen een oordeel, zijn gedrag in de dienst betreffende, en tegen bepaalde slotopmerkingen, voorkomende in het beoordelingsrapport van de tweede beoordelaar de dato maart 1979 én een beoordelingsrapport van de eerste beoordelaar de dato 16 februari 1978. Zijn bezwaren tegen deze gedeelten van beide rapporten ontwikkelende, beroept hij zich op de navolgende middelen: schending van artikel 43 van het Statuut; schending van de regel volgens welke een bijzonder gunstige of bijzonder critische beoordeling dient te worden gemotiveerd, zo mogelijk met concrete feiten; schending van de regelen en beginselen volgens welke iedere handeling met redenen moet zijn omkleed en er in die redengeving geen dwaling ten aanzien van het recht of ten aanzien van de feiten besloten mag liggen; schending van het gelijkheidsbeginsel; overschrijding van rechtsmacht, en misbruik van de beoordelingsbevoegdheid der administratie.

De *Raad* wijst erop dat de beoordeling van de professionele bekwaamheid van een ambtenaar volgens 's Hofs vaste jurisprudentie tot de bevoegdheidssfeer der administratie behoort en dat het Hof niet gerechtigd is de juistheid van zulke oordelen te controleren. De rechtscontrole, door het Hof uitgeoefend met betrek-

king tot de apreciatieve elementen van een beoordelingsrapport, is een „minimum controle", waarvoor slechts plaats is als het gaat om vormfouten, kennelijke dwaling of materiële onjuistheden in de redengeving of misbruik van bevoegdheid.

De omschrijving der door betrokkene verrichte taken

Verzoeker beklaagt zich er over dat in de beoordelingsrapporten van 2 maart 1979 en 16 februari 1978 onderscheidenlijk is vermeld dat hij een beperkt aantal niet-gereviseerde vertalingen onderscheidenlijk, in geval van nood, moeilijke vertalingen, heeft gemaakt. Die vermeldingen zouden moeten worden gelezen in de ruimere context van het streven het belang van zijn reviseurswerkzaamheden te verkleinen.

Dat hij op één enkele dienstreis van drie dagen zich van bepaalde vertaalwerkzaamheden heft gekweten, is in het kader van een beoordelingsrapport over een tijdvak van twee jaren, nauwelijks van betekenis; van dergelijke gelegenheidswerkzaamheden werd niet eerder melding gemaakt; de beoordelaars die deze werkzaamheden ter sprake brengen, hebben het anderzijds onnodig geacht te vermelden dat verzoeker bij die gelegenheid leiding heeft gegeven aan de gehele groep der linguisten en anderhalf jaar lang, met een jongere reviseur, aan de groep ACS van de Italiaanse afdeling van de taalkundige dienst.

De *Raad* is van mening dat aan de vermelding van bepaalde door verzoeker tijdens een dienstreis verrichte vertaalwerkzaamheden, geen onderwaardering kan worden afgelezen; het is slechts volledigheidshalve vermeld.

Ook de andere reviseurs hebben vertaalwerkzaamheden verricht en in de nieuwe rapporten — voor de jaren 1977-1978 — is daarvan in voorkomend geval ook melding gemaakt.

Er mag de beoordelaars geen verwijt van worden gemaakt, dat zij onvermeld lieten dat verzoeker tijdens een dienstreis verantwoordelijk was voor de werkzaamheden van de groep vertalers; die verantwoordelijkheid rustte uit de aard der zaak op de reviseur met de meeste dienstjaren. Voor zover het gaat om de taken, verricht binnen de ACS-groep van de Italiaanse afdeling van de vertaaldienst, mag aan de juistheid van het door verzoeker gebezigde woord „leiding" worden getwijfeld.

Van materiële onjuistheden in de omschrijving der taken en van onregelmatigheden van andere aard is derhalve niet gebleken.

Het gedrag in de dienst

Verzoeker stelt vast dat in de beide aangevochten beoordelingsrapporten voor zijn omgang met meerderen en collega's de kwalificatie „aanvaardbaar" („passable", „sufficiente") wordt gebezigd. Dat is een erg kritische beoordeling, vooral wanneer men bedenkt dat in de beoordelingsrapporten van alle andere reviseurs van de Italiaanse afdeling van de taalkundige dienst de kwalificatie „zeer goed" is gebezigd; dat de kwalificatie in casu anders uitviel, had rechtens genoegzaam met redenen omkleed dienen te zijn, hetgeen allerminst is geschied.

De *Raad* acht de vermelding „aanvaardbaar", noch op zichzelf, noch vergeleken met eerdere beoordelingen zeer kritisch, zodat een toelichting in zoverre overbodig is, anders dan het geval is met de vermelding „laat te wensen over", die er in die gids van de Raad op volgt.

Een beoordeling dient op zichzelf te worden bezien, en niet in verband te worden gebracht met de beoordelingen waartoe men ten aanzien van andere

ambtenaren is gekomen. In ieder geval is verzoekers opmerking er naast.

De algemene beoordeling

Verzoeker beklaagt zich erover dat er in de beide omstreden beoordelingsrapporten te zijnen aanzien van starheid, gebrek aan inschikkelijkheid en intolerantie, in zijn houding jegens anderen of wanneer het om de opvatting van anderen gaat, sprake is, welke eigenschappen tot een aantal incidenten met zijn meerderen of collega's zouden hebben geleid en op de atmosfeer in de Italiaanse afdeling van de taalkundige dienst een negatief effect zouden hebben.

a) Deze bijzonder ongustige beoordelingen zouden rechtens ongenoegzaam met redenen omkleed zijn, hetgeen met het ontbreken ener redengeving zou zijn gelijk te stellen: op de te dien aanzien door verzoeker gemaakte opmerkingen zou niet zijn ingegaan en ook zou niet zijn verklaard waarom de ter sprake gebrachte incidenten het — uitsluitende — gevolg van zijn gedrag zouden zijn.

Verzoeker zou terecht hebben gevraagd om welke standpunten of houdingen het hier ging en op welke feiten of opvattingen zij betrekking hadden; wilde er van een redengeving sprake zijn, dan had men hem hierop moeten antwoorden. Voorts mag iemand geen gebrek aan inschikkelijkheid worden verweten zolang die oninschikkelijkheid niet aan de dag treedt met betrekking tot feiten of opvattingen welke haar niet rechtvaardigen.

Er kan met betrekking tot de tegen verzoeker ingeroepen incidenten worden gewezen op een aantal vaststaande feiten, die ontegenzeggelijk de conclusie wettigen dat tenminste had dienen te worden aangegeven waarom verzoeker als de alleen aansprakelijke is beschouwd. Zo staat vast dat de incidenten hun oorsprong hebben gevonden in feiten die met verzoekers persoonlijkheid niets uitstaande hadden; een redengeving waarin zelfs niet wordt verklaard waarom de beweerdelijk starre persoonlijkheid van verzoeker voor de incidenten aansprakelijk zou zijn, is per se onvoldoende. De Raad „plakt" verzoeker een etiket op om daaraan zonder verdere verklaring, als ware er van een fataal automatisme sprake, de aansprakelijkheid te verbinden voor bepaalde incidenten en, meer in het algemeen, voor het klimaat op de Italiaanse afdeling van de taalkundige dienst. Een conclusie, uitgaande van een bepaalde premisse, is niet gerechtvaardigd zolang die premisse zelf — en het verband tussaen premisse en conclusie — niet wordt aangegeven.

b) Dat verzoeker onwetend blijft van de redenen die tot het te zijnen aanzien uitgesproken negatieve oordeel hebben geleid kan niet worden gerechtvaardigd met de vaststelling dat de rechtelijke macht zijn oordeel niet voor dat van de administratieve overheid in de plaats mag stellen. Die opvatting zou betekenen dat iedere rechtmatigheidscontrole onmogelijk zou worden, ook al zou die controle beperkt blijven tot processuele onregelmatigheden, tot een kennelijke dwaling ten aanzien van de feiten of het recht in de redengeving, met inbegrip van de vraag of die feiten terzake dienende zijn, en tot misbruik van rechtsmacht. Het Hof zou niet op de hoogte zijn van de redenen waarom verzoekers hiërarchische meerderen van mening zijn dat hij alleen aansprakelijk is voor de hem aangewreven incidenten; het Hof kan daardoor zijn rechtmatigheidscontrole niet uitoefenen. Daaruit zou moeten worden afgeleid dat de bestreden handelingen niet berusten op een redengeving welke rechtens door de beugel kan.

c) Verzoekers hiërarchische meerderen hebben het tot aanstelling bevoegd gezag met zoveel woorden uitgenodigd zich

over de aan verzoeker verweten incidenten uit te laten, maar het heeft dit niet gedaan. Onder die omstandigheden is het rechtens niet langer mogelijk ze in een beoordelingsrapport aan verzoeker in de schoenen te schuiven.

Het zou in dit verband niet ter zake doen dat de twee beoordelaars er eenzelfde mening op nahouden: waarop die gelijkluidende meningen berusten is niet bekend, hetgeen ook geldt voor het oordeel van een eerste beoordelaar uit 1973.

d) De aan verzoeker verweten incidenten worden ten onrechte aan zijn beweerdelijk starre houding toegeschreven: die houding is niet de oorzaak van bedoelde incidenten geweest en het is kennelijk onjuist hem er alleen aansprakelijk voor te stellen.

e) Uit de ten aanzien van verzoeker afgegeven ongunstige beoordelingen zou blijken van een zekere jaloezie jegens hem, die op verschillende wijzen tot uiting zou zijn gekomen sinds hij een eerdere zaak bij het Hof van Justitie aanhangig heeft gemaakt (arrest van 30 oktober 1974, zaak 188/73; Jurispr., blz. 1099).

De *Raad* acht verzoekers grieven ongegrond.

a) Zowel blijkens 's Hofs jurisprudentie als volgens het besluit van de Raad van 18 oktober 1977 behoeven beoordelingsrapporten, behalve in uitzonderlijke gevallen, in het geheel niet met redenen te worden omkleed. Voorts zij vastgesteld dat een beoordelaar niet slechts gerechtigd, maar ook verplicht is om in het rapport melding te maken van de algemene houding van en ambtenaar, wanneer die in concrete gevallen aan de dag treedt en een negatieve uitwerking heeft op de verhoudingen binnen de dienst.

Dat het tot aanstelling bevoegd gezag zich niet uitspreekt over incidenten waarvoor een ambtenaar aansprakelijk wordt geacht, wil helemaal niet zeggen dat zij in het ten aanzien van dezelfde ambtenaar opgemaakte beoordelingsrapport onvermeld moeten blijven; wie het tegendeel beweert verwart een disciplinaire procedure en een beoordelingsprocedure en ondergraaft ook de onafhankelijkheid van het standpunt van de beoordelaar.

b) Het tot aanstelling bevoegd gezag werd in feite alleen geroepen zich over het tweede van de hier bedoelde incidenten uit te spreken.

Bij de vervulling van hun taak dienen de beoordelaars met kennis van zaken hun oordeel te geven over de bekwaamheid van de beoordeelde ambtenaar en zijn gedrag in de dienst. Dat er twee beoordelaars aan te pas kwamen, is een garantie voor de ambtenaar. Trouwens, zij zijn voor het tijdvak 1975-1977, wat dat oordeel betreft, niet tot een beoordeling gekomen die wezenlijk afwijkt van het oordeel, door zijn meerderen in eerdere rapporten neergelegd.

c) De materiële juistheid der aan verzoeker verweten feiten, wordt door hem niet betwist; hij tracht slechts de juistheid te weerleggen van de gevolgtrekkingen welke er in het beoordelingsrapport aan worden verbonden, met name waar die feiten aan zijn „starre persoonlijkheid" worden toegeschreven.

In de door verzoeker gewraakte algemene beoordeling wordt niet gezegd dat zijn starre houding op zichzelf steeds tot betreurenswaardige incidenten leidt; wel houdt zij in dat zijn reactie op problemen waarmede hij, met collega's en superieuren, te maken krijgt, heftig kun-

nen zijn en tot betreurenswaardige incidenten kunnen leiden.

d) Verzoekers verantwoordelijkheid voor die incidenten wordt in de gedetailleerde omschrijving ervan duidelijk vastgesteld.

e) Voor zover verzoeker, ten bewijze van de vijandschap die men hem zou toedragen, met feiten komt, is er slechts sprake van ongegronde beweringen.

V — Mondelinge behandeling

Verzoeker, vertegenwoordigd door de advocaat Lebrun, en de Raad, vertegenwoordigd door de heer Sacchettini, hebben de zaak bepleit — en op door het Hof gestelde vragen geantwoord — ter terechtzitting van 29 mei 1980.

De advocaat-generaal heeft ter terechtzitting van 26 juni 1980 zijn conclusie genomen.

In rechte

1 Verzoeker, ambtenaar van de Raad, in de rang LA 4 werkzaam als reviseur op de Italiaanse afdeling van de taalkundige dienst, heft achtereenvolgens op 5 januari en 20 juni 1979 twee beroepschriften ingediend, daartoe strekkende dat het te zijnen aanzien voor het tijdvak 1 november 1975—31 oktober 1977 opgemaakte beoordelingsrapport gedeeltelijk zal worden nietig verklaard.

De feiten welke tot het geschil hebben geleid

2 Het rapport van de eerste beoordelaar, hoofd van de eerste afdeling van de taalkundige dienst, is op 16 februari 1978 opgemaakt en op 21 februari 1978 ter kennis gebracht van verzoeker, die een aantal opmerkingen heeft gemaakt en om herziening van het rapport heeft verzocht.

3 Het rapport van de tweede beoordelaar, directeur algemene werkzaamheden en vertaling, deed zijn beoordeling de dato 15 maart 1978 toekomen aan verzoeker, die, op 21 maart 1978, ook het oordeel van de tweede beoordelaar aanvocht en te kennen gaf een klaagschrift als bedoeld in artikel 90 van het Statuut te zullen opstellen. Zijn klacht werd op 9 juni 1978 bij de secretaris-generaal van de Raad ingediend.

4 Naar aanleiding van die klacht heeft de secretaris-generaal zich krachtens het besluit van de Raad van 18 oktober 1977 tot vaststelling van de algemene uitvoeringsbepalingen van artikel 43 van het Statuut van de ambtenaren inzake de beoordelingsrapporten, gewend tot het „beoordelingscomité", dat volgens genoemd besluit van de zaak heeft kennis te nemen wanneer een ambtenaar het te zijnen aanzien opgemaakte beoordelingsrapport niet aanvaardt. Op 13 juli 1978 heeft de „beperkte groep" uit dit comité een advies uitgebracht, dat aan verzoeker is medegedeeld.

5 In dit advies vond de tweede beoordelaar aanleiding om, op 28 juli 1978, de formulering van zijn oordeel te wijzigen, met name, op een punt dat bij verzoeker op bijzonder ernstige bezwaren was gestuit. Van het aldus gewijzigde rapport werd verzoeker op 5 september 1978 door de secretaris-generaal in kennis gesteld. Verzoeker weigerde het gewijzigde rapport te aanvaarden, waarna de secretaris-generaal op 24 oktober 1978 besloot de zaak aan het voltallig beoordelingscomité voor te leggen.

6 Zonder het advies van het voltallig beoordelingscomité af te wachten, heeft verzoeker op 5 januari 1979 een eerste beroepschrift ingediend, dat onder nr. 6/79 werd ingeschreven.

7 Het beoordelingscomité bracht zijn advies uit op 15 februari 1979. Het concludeerde dat de beoordeling welke in het geamendeerde rapport was uitgesproken, indien op en enkel punt gewijzigd, „een deugdelijke grondslag kon opleveren". Naar aanleiding van deze opmerkingen heeft de tweede beoordelaar op 2 maart 1979 de definitieve tekst van het beoordelingsrapport met inaanmerkingneming van de opmerkingen van het comité, vastgesteld. In een nota van 20 maart 1979 deed de secretaris-generaal verzoeker het volgende weten: „Ik bekrachtig dit rapport en doe het U als bijlage van dit schrijven toekomen, waarmede de klachtprocedure is afgesloten".

8 Op 29 maart 1979 heeft verzoeker het definitieve rapport ondertekend, zich alle rechten tot het instellen van beroep in rechte voorbehoudend. Op 20 juni 1979 heeft hij zijn tweede beroepschrift, ingeschreven onder nr. 97/79, ingediend, waarin hij het beoordelingsrapport zoals het uiteindelijk is komen te luiden, aanvecht; tevens heeft hij om voeging van dit beroep bij het reeds eerder ingestelde beroep verzocht.

9 Bij akte, op 23 juli 1979 ingediend krachtens artikel 91, paragraaf 1 van het Reglement voor de procesvoering, heeft de Raad het Hof verzocht zich, zonder op de zaak ten principale in te gaan, uit te spreken over de ontvankelijkheid van het tweede beroepschrift. Bij beschikking van 16 oktober 1979, heeft het Hof besloten de behandeling van de exceptie met die van de zaak ten principale te voegen.

10 Bij beschikking van 16 november 1979 heeft het Hof de behandeling der beide beroepen gevoegd.

11 Allereerst zij vastgesteld dat partijen het er over eens zijn, dat de thans gevoegde beroepschriften betrekking hebben op het beoordelingsrapport, zoals het, nadat de tweede beoordelaar ingevolge de opmerkingen van het beoordelingscomité op 2 maart 1979 zijn beoordelingen had gewijzigd, uiteindelijk is komen te luiden. Op grieven, door verzoeker opgeworpen met betrekking tot het beoordelingsrapport in zijn oorspronkelijke versie, voor zover niet met die van het definitieve rapport overeenkomend, behoeft dus geen uitspraak te worden gedaan.

De ontvankelijkheid

12 De Raad meent dat verzoeker in beide beroepen niet kan worden ontvangen: in het eerste met name niet omdat het te vroeg, namelijk vóór afsluiting van de interne procedure, bedoeld in het besluit van de Raad van 18 oktober 1977, was ingediend; het tweede met name niet omdat er aan het beroepschrift niet een overeenkomstig artikel 90, lid 2, van het Statuut, tot het tot aanstelling bevoegd gezag gerichte klacht is voorafgegaan.

13 Waar de beroepen de uiteindelijke versie van het beoordelingsrapport betreffen, dient allereerst de ontvankelijkheid van het beroep 97/79 te worden onderzocht.

14 Blijkens het op 20 juni 1979 ingediende request heeft verzoeker willen opkomen tegen het beoordelingsrapport, zoals dat ingevolge de nota van de secretaris-generaal van 20 maart 1979 definitief is geworden.

15 In de gegeven omstandigheden kan die nota geacht worden de beroepstermijn van artikel 91 van het Statuut te hebben doen ingaan, het gaat niet aan daarnaast de eis te stellen dat er tevoren een formeel klaagschrift als bedoeld in artikel 90 moet zijn ingediend. Gezien de aard van het beoordelingsrapport, waarin de beoordelaars vrijelijk hun mening — en niet het oordeel van het tot aanstelling bevoegd gezag — tot uitdrukking brengen, is de indiening van een formeel klaagschrift in de zin van artikel 90 niet te beschouwen als een voorwaarde, waaraan voor het instellen van een beroep in rechte moet zijn voldaan. Op grond van soortgelijke overwegingen als welke het Hof deed gelden met betreking tot de besluiten van jury's, met het afne-

men van vergelijkende onderzoeken belast (men zie het arrest, door de Eerste kamer van het Hof op 16 maart 1978 gewezen in de zaak 7/77, Wüllerstorff en Urbair t. Commissie, Jurispr. blz. 769) moet het er derhalve voor worden gehouden dat men van een beoordelingsrapport in beroep kan komen zodra het als defintief is te beschouwen, zonder dat mag worden verlangd dat er tevoren formeel — in de zin van artikel 90 — is geklaagd. Toen de nota van de secretaris-generaal de dato 20 maart 1979 aan verzoeker werd medegedeeld, was het beoordelingsrapport als definitief te beschouwen.

16 De door de Raad met betrekking tot de ontvankelijkheid van het beroep 97/79 opgeworpen bezwaren dienen derhalve te worden verworpen. Dat beroep betrof hewt omstreden beoordelingsrapport in zijn geheel, zoals het definitief is komen te luiden, zodat er op de middelen van niet-ontvankelijkheid die met betrekking tot het beroep 6/79 werden opgeworpen, geen uitspraak meer behoeft te worden gedaan.

Ten principale

17 Nu de bezwaren, met name gericht tegen bepaalde aspecten van de eerste versie van het beoordelingsrapport zijn geëlimineerd, handhaaft verzoeker tegen het defintieve beoordelingsrapport drie grieven, betreffende: de omschrijving der door hem verrichte taken; de beoordeling van zijn gedrag in de dienst en bepaalde opmerkingen, vermeld onder de rubriek „algemene beoordeling".

18 Aan een bespreking van deze grieven dient de vaststelling van het rechtskarakter der beoordelingsrapporten vooraf te gaan, alsmede de beoordeling van de draagwijdte der rechtscontrole waaraan zij kunnen worden onderworpen.

19 Volgens artikel 43 van het Statuut wordt „op de door elke instelling overeenkomstig artikel 110 vastgestelde wijze ... van iedere ambtenaar ... ten minste om de twee jaar een periodiek beoordelingsrapport opgesteld inzake dienst bekwaamheid, prestaties en gedrag in de dienst. Deze heeft de bevoegdheid hieraan alle opmerkingen toe te voegen die hij dienstig acht".

20 Als intern document, dat de administratie allereerst moet verzekeren van periodieke inlichtingen inzake de wijze waarop haar ambtenaren hun dienst vervullen, behoort het beoordelingsrapport niet tot de handelingen welke

rechtstreeks bepalend zijn voor de statutaire positie der ambtenaren en, als zodanig, ten volle behoren te vallen onder de rechtmatigheidscontrole die in het Verdrag en in het Statuut is voorzien. Naar het Hof in andere zaken (arrest van de Tweede kamer van 17 maart 1971, gewezen in de zaak 29/70, Marcato, Jurispr. 1971, blz. 243 en arrest van de Eerste kamer van 25 november 1976, gewezen in de zaak 122/75, Küster, Jurispr. 1976, blz. 1685) reeds overwoog, bevatten zulke rapporten beoordelingen die, afgezien van formele onregelmatigheden of kennelijke dwaling ten aanzien van de feiten, slechts tot rechtscontrole kunnen leiden voor zover er sprake mocht zijn van misbruik, bij de uitoefening van discretionaire bevoegdheden gemaakt door degenen die aan de opstelling van zulke stukken hebben mede te werken. In den regel is een behoorlijke waarborg gelegen in de uitoefening van het recht, de ambtenaren in artikel 43 van het Statuut toegekend, hun opmerkingen aan het beoordelingsrapport toe te voegen, alsook in de interne klachtprocedures, zoals die bij 's Raads besluit van 18 oktober 1977 werden gecreëerd. In het licht van deze overwegingen zullen de grieven van verzoeker moeten worden besproken.

De grief, de omschrijving der taken betreffende

21 Allereerst maakt verzoeker er de opstellers van het beoordelingsrapport een verwijt van melding te hebben gemaakt van enkele niet-gereviseerde vertalingen, door hem naast zijn reviseursarbeid gemaakt. In feite zou hij als reviseur, uitzonderingsgevallen daargelaten, in bedoeld tijdvak niet zelf hebben vertaald; hij beschouwt deze omschrijving der door hem verrichte taken dan ook als een poging het belang van zijn reviseursfunctie te verkleinen.

22 Uit deze grief spreekt een misvatting van verzoeker met betrekking tot zijn eigen taken, immers de reviseursarbeid kan niet worden losgemaakt van de vertalerswerkzaamheid in de ruime zin des woords: iedere reviseur moet in staat zijn om, zo nodig, ook vertalingen te leveren die niet meer worden gereviseerd, hetgeen met name voor vertalingen met een hoge moeilijkheidsgraad geldt. Uit het redeverband volgt zonneklaar dat de beoordelaars in de omstreden passage de uitzonderlijke kwaliteit der door verzoeker geleverde vertalingen erkennen. Het mag er dan ook, naar het beoordelingscomité in zijn rapport van 15 februari 1979 reeds opmerkte, niet voor worden gehouden dat de omschrijving der door verzoeker verrichte taken, zoals die in het beoordelingsrapport is gegeven, hem kan bezwaren.

Het gedrag in de dienst

23 Verzoeker beklaagt er zich in de tweede plaats over dat in de tabel, volgens welke de „bekwaamheid", de „prestaties" en het ‚gedrag in de dienst" — met behulp van de kwalificaties: „uitstekend", „zeer goed", „goed", „aanvaardbaar" en „laat te wensen over" — kunnen worden beoordeeld, zijn omgang met meerderen en collega's „aanvaardbaar" is geacht, welk oordeel contrasteert met de beoordeling die aan andere ambtenaren van dezelfde afdeling en in eerdere rapporten ook aan hemzelf ten deel vielen; deze beoordelingen zouden voorts in het geheel niet met redenen omkleed zijn.

24 Naar 's Hofs oordeel behoren de gegevens, verstrekt in deze rubriek, waarin de hiërarchisch hoger geplaatsten kunde, prestaties en gedrag der ambtenaren in onderling verband beoordelen, in volkomen vrijheid te worden verschaft, ook al zijn er min of meer kritische beoordelingen in te vinden. Het is normaal dat er uit de tot deze rubriek behorende beoordelingen blijkt van verschillen tussen de onderscheiden ambtenaren alsook, wat één en dezelfde ambtenaar betreft, van verschillen tussen de beoordelingsperioden. Mocht er, ingeval van waarderingen welke de norm in deze of gene richting overschrijden, aanleiding bestaan tot een redengeving, dan is daarvoor ruimte onder de rubriek „algemene beoordeling". Er zij op gewezen dat de beide beoordelaars juist onder die rubriek hun kritische beoordeling van het gedrag van verzoeker jegens meerderen en collega's met redenen hebben omkleed.

25 De grief dient derhalve ongegrond te worden verklaard.

De algemene beoordeling

26 De voornaamste grief van verzoeker betreft het oordeel, te zijnen aanzien door de eerste en de tweede beoordelaar uitgesproken met betrekking tot het hem toegeschreven gebrek aan soepelheid binnen de dienst, die aanleiding zou hebben gegeven tot een reeds incidenten met superieuren en collega's, die zo hoog liepen dat de werksfeer in de Italiaanse afdeling er onder te lijden kreeg. Zonder te ontkennen dat het tussen hem en de administratieve overheid tot zulke incidenten is gekomen, beklaagt verzoeker er zich over dat de administratie hem persoonlijk aansprakelijk zou hebben gesteld voor incidenten die te wijten waren aan het algemene klimaat dat heerste binnen de afdeling waaraan hij verbonden was; door de in het beoordelingsrapport voorkomende zinspelingen zou op de werkelijke toedracht der incidenten

onvoldoende licht worden geworpen, terwijl uit de beoordelingen en persoonlijke vijandigheid te zijnen aanzien zou spreken.

27 Uit de ten processe verstrekte inlichtingen en de stukken, en wel met name uit de stukken welke verzoeker zelf heeft overgelegd, blijkt dat de verhouding tussen verzoeker en de administratie in het hierbedoelde beoordelingstijdvak gekenmerkt is geweest door incidenten waarin verzoekers aandeel actief, ja beslissend is geweest. Als voorbeelden noemt de tweede beoordelaar een twistgesprek, dat zich in december 1975 tussen verzoeker en een groep reviseurs heeft voorgedaan, alsook een conflict betreffende de aanwijzing van vertalers, die bepaalde delegaties van de Gemeenschap naar derde landen, onder meer op een dienstreis naar de Fidji-eilanden, hadden te vergezellen.

28 Gezien het aantal incidenten en de felheid van verzoekers uitlatingen, kunnen de beoordelaars, die geenszins de marge hebben overschreden welke het hiërarchisch gezag te dezen is ingeruimd, worden geacht bijzonder gematigd te hebben gereageerd op incidenten die met de goede orde binnen de dienst kennelijk onverenigbaar zijn. De objectiviteit der beoordelaars jegens verzoeker blijkt uit het feit dat zij, in hetzelfde rapport, in bijzonder lovende bewoordingen, de kwaliteit van het door betrokkene geleverde taalkundige werk hebben erkend.

29 Uit een en ander volgt dat ook de grief, door verzoeker ingebracht tegen de in het beoordelingsrapport voorkomende algemene beoordeling, dient te worden verworpen.

30 Het beroep moet dus in zijn geheel worden afgewezen.

De kosten

31 Volgens artikel 70 van het Reglement voor de procesvoering blijven in ambtenarenzaken de kosten, door de instellingen gemaakt, te haren laste, onverminderd het bepaalde in artikel 69, paragraaf 3, tweede alinea, waarin sprake is van kosten die naar 's Hofs oordeel vergeefs aangewend dan wel van vexatoire aard zijn.

32 Het Hof is van oordeel dat artikel 70 niet ten gunste van verzoeker dient te worden toegepast. Blijkens het voorgaande heeft hij ingevolge de door hem ingestelde klachten en langs de weg van de binnen 's Raads administratie gecreëerde interne controleprocedure, gedaan weten te krijgen dat de te zijnen aanzien uitgesproken oordelen werden herzien en gemotiveerd op een wijze die hem genoegdoening had moeten verschaffen. In die omstandigheden moet het instellen en handhaven van een rechtsvordering geacht worden misbruik op te leveren. Verzoeker dient dan ook in alle op het geding gevallen kosten te worden verwezen.

HET HOF VAN JUSTITIE (Tweede kamer),

rechtdoende:

1. Verwerpt het beroep;

2. verwijst verzoeker in de kosten.

Touffait Pescatore Due

Uitgesproken ter openbare terechtzitting te Luxemburg op 3 juli 1980.

Voor de griffier
J. A. Pompe
adjunct-griffier

De president van de Tweede kamer
A. Touffait